Subjektivní a objektivní příznaky nemoci

Mgr. Marcela Křiváková, Ph.D.

Zdraví:

- **(WHO**) definuje zdraví jako „stav kompletní fyzické, mentální a sociální pohody, a nesestává se jen z absence nemoci nebo vady“.
- Přestože toto je užitečná a přesná definice, dá se považovat za idealistickou a nerealistickou. Podle této definice WHO se dá klasifikovat 70–95 % lidí jako nezdravých.

- **Zdraví** může být definováno negativně jako absence nemoci, funkcionálně jako schopnost vyrovnat se s denními aktivitami, nebo pozitivně jako způsobilost a podoba balansu (vyrovnanosti). V každém organismu je zdraví forma homeostáze.

- **Nemoc** je patologický stav těla nebo mysli, který je projevem změny funkcí buněk a v důsledku i morfologickým poškozením těchto buněk, tkání a orgánů.

- Podle **normativní definice zdraví a nemoci** je nemocí pouze takový stav, který nemocnému jedinci způsobuje subjektivní potíže, tato definice ale z lékařského hlediska nepokrývá všechny nemoci - příkladem je vysoký krevní tlak nebo některá nádorová onemocnění. Tato definice je tedy vhodná jen pro rozvinutá stadia nemoci.

- **Funkcionalistická definice zdraví a nemoci** definuje některé funkce organismu jako správné a jiné už jako patologické, bez ohledu na to, jestli ty patologické způsobují nějaké subjektivní potíže. Problémem tohoto přístupu je ale stanovení „normálnosti“ funkcí, protože u většiny nemocí je přesun od fyziologických hodnot k patologickým plynulý.

Subjektivní a objektivní příznaky nemoci:

- **Subjektivní:** ty, které nemocný pociťuje a nelze je dokázat vyšetřovacími metodami
- **Objektivní:** ty, které může zhodnotit jiná osoba např. vyšetřovacími metodami, laboratorními metodami.

Vyšetření:

- Anamnéza
- Klinické vyšetření
  (pohledem, poslechem, poklepem, pohmatem)
- Fyziologické funkce – měření
- Laboratorní vyš. metody – odběry
- Zobrazovací vyš. Metody
- Endoskopické metody
- EKG
- Zátěžové testy

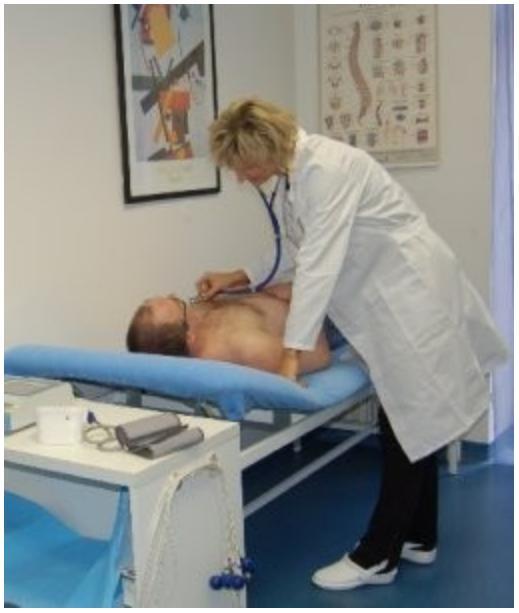

SUBJEKTIVNÍ – OBJEKTIVNÍ

- Bolest
- Únava
- Nechutenství
- Žízeň
- Hlad
- Poruchy spánku
- Nevolnost
- Závrať
- Bušení srdce
- Svědění
- Pálení žáhy

- Vědomí
- Poloha nemocného
- Porucha hybnosti
- Výraz tváře
- Dušnost
- Kašel
- Dysfagie(obtížné polykání)
- Zvracení
- Škytavka
- Stav kůže, příd.org.
- Otoky
- Vyprazdňování moče
- Vyprazdňování stolice, plynů

Bolest

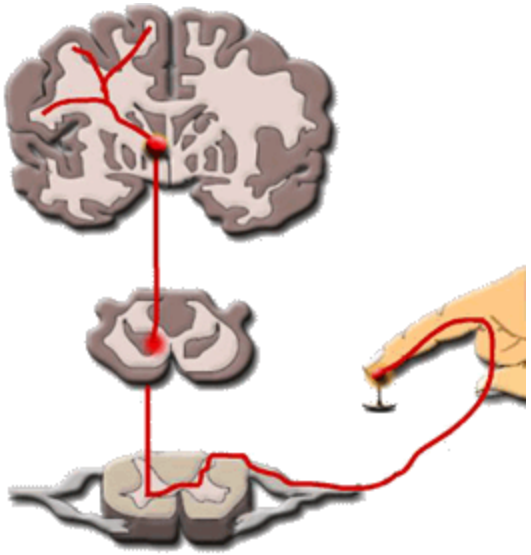

- Signálem skutečného nebo potenciálního poškození tkán
- Nepříjemná senzomotorická a emocionální zkušenost
- Je účelná, ale pouze do určité míry.
- Faktory ovlivňující bolest
- Způsoby hodnocení bolesti
- Lokalizace, intenzita,
- Syndrom bolesti

Únava

- Pocit snížené fyzické
  i psychické výkonnosti.
- Významný příznak, riziko vážného onemocnění
- Projevy: celková slabost, zvýšená psych.dráždivost, nespokojenost, ztráta spontální aktivity, poruchy paměti (vštípivost, vybavitelnost),

Nechutenství - anorexie

- Poruchy ztráty chuti k jídlu, vymizení hladu, odpor k jídlu
- Psychické, somatické příčiny
- Odlišit: snížení příjmu potravy z obavy před zhoršením stavu (má hlad, chuť) či neschopností najíst se, obavy z vyprazdňování na lůžku

Žízeň - polydipsie

- Jeho účelem je úprava vodního deficitu organismu.
- Regulace příjmu a výdaje tekutin, centrum žízně
- Primární – sekundární
- Útlum pocitu žízně (fyziologický)

Hlad

- Pocit nutící jedince přijímat co nejrychleji potravu, a to bez nároků na výběr potravy.
- Projevy: zvýšené slinění, časté polykání, zvýšená peristaltika, kručení v břiše
- Centrum pro hlad a sytost (hypothalamus), regulace

Spánek

- Individuální potřeba, nezbytný předpoklad pro zachování zdraví
- Fyziologie spánku, EEG (REM, NON-REM)
- Faktory ovlivňující spánek, odpočinek
- INSOMNIE, SPÁNKOVÁ INVERZE, HYPERSOMNIE, NARKOLEPSIE, PARASOMNIE)

Nevolnost - nauzea

- Nepříjemný pocit provázený tlakem v nadbřišku, sliněním, nucením na zvracení, časté vazomotorické projevy (bledost, zrychlené dýchání)

Bušení srdce - palpitace

- Za určitých okolností fyziologické (emoce, stres)
- Pocit rychlého , silného, pravidelného nebo nepravidelného tlukotu srdce
- Výskyt: při poruše činnosti štítné žlázy, poruchy srdečního rytmu
- Dlouhodobý stres –

  významné riziko počátku

  vážnějších onemocnění

Závrať

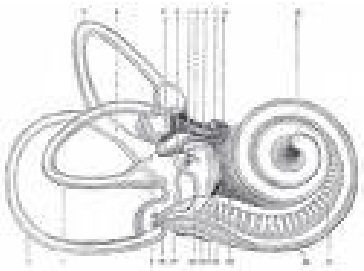

- Pocit , že se točí jedinec buď sám nebo jeho okolí.
- Spojen s nevolností, zvracením
- Příčiny: zrakové, vertebrogenní, vestibulární, nevestibulárním (hypoxie, kolaps)

Svědění - pruritus

- Nepříznivý pocit dráždění vedoucí až ke škrábání, které vyvolává krátkou dočasnou úlevu (často s bolestí)
- Hůře snášeno než bolest stejné síly
- Významnou roli hraje i emoční složka

Pálení žáhy - pyróza

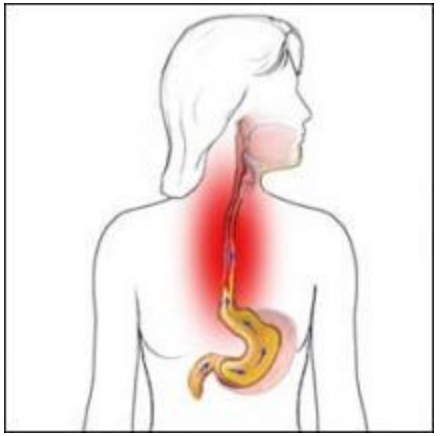

- Nepříjemný pocit palčivosti v nadbřišku, vyzařující podél jícnu do krku.
- v důsledku tzv. **gastroesofageálního refluxu** neboli refluxní choroby jícnu (**porucha uzávěrového mechanismu)**
- je zpětný návrat kyselého žaludečního obsahu do jícnu, který je tímto obsahem bolestivě dážděn.

Objektivní příznaky:

Vědomí

- Vědomí je všechno to, co si *uvědomujeme*, respektive **prožíváme, to, co se děje v určitých částech našeho mozku**.
- Jasné a neporušené vědomí je optimální stav činnosti nervové soustavy.

Poruchy vědomí:

- **Kvantitativní poruchy** (somnolence,sopor, kóma,)
- **Kvalitativní poruchy** (synkopa, obnubilace, delirium, amence, agonie)

- **Glasgowská klasifikace bezvědomí – (glasgow coma scale – GCS)**
- Stupnice užívaná k hodnocení hloubky bezvědomí,
- Hodnotí se odpověď na podněty: **otevření očí** (spontánní otevření 4 body), **slovní odpověď** (orientovaná – 5 bodů, zmatená – 4 body, atd.) a **motorická odpověď** (vykonání požadovaného pohybu – 6 bodů, cílená reakce na bolestivý podnět – 5 bodů atd.)
- nepřítomnost reakce se hodnotí vždy 1 bodem. Je-li celkový součet **méně než 8 bodů**, jde o vážné poškození.

Poloha

- Určuje celkový stav a charakter onemocnění
- Aktivní x pasivní x úlevová

Poruchy hybnosti

Omezení:

- Paréza x plégie
- Mono…
- Hemi …
- Kvadru …
- Para …
- Kontraktury x blokády

Patolog. Pohyb:

- Tremor
- Tiky
- spasmy

Výraz tváře

- Facies febris
- Facies thyreotoxika
- Facies mixedematika
- Facies hyppokratica
- Facies mitralis

Dušnost

- Subjekt i objekt.
- Přívod O2 a výdej CO2 neodpovídá potřebám organismu

Kašel

- Obranný reflex vyvolaný podrážděním.
- Produktivní x neproduktivní
- Sputum (hemoptýza, hemoptoe)

Škytavka - syngultus

Obtížné polykání – dysfagie

Zvracení - emesis, vomitus

- Obraná reakce org.
- Hemateméza

Stav kůže, přídatných orgánů

- Sledujeme: barva, vyrážky, pigmentace, vlhkost, napětí
- Více: viz onemocnění kůže
- Vlasy, ochlupení, (hirsutismus, alopécie…)
- Nehty (onychomykózy)

Otoky - edém

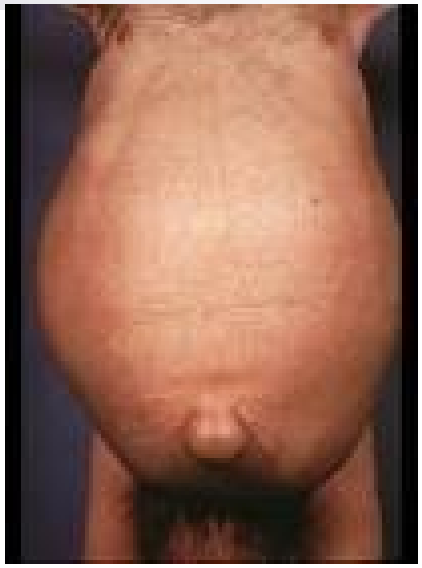

- Nahromadění nezánětlivé tekutiny v podkožních tkáních a dutinách
- Sledování palpací, pohledem
- ASCITES
- HYDROTHORAX
- HYDROPERIKARD

Vyprazdňování moče

- Fyziologické vyprazdňování
- Sledování barva, množství, zápach, příměsy
- Inkontinence x retence,
- Dysurie
- Urostomie

Vyprazdňování stolice

- Defekační reflex
- Sledování: barva, frekvence, hustota, příměsy
- Inkontinence
- Stomie

- PLYNATOST (flatulence, meteorismus)

Změny dalších fyziologických funkcí:

- Tělesná teplota
- Tep
- Dech
- Krevní tlak